

vexiologie

Zpravodaj Vexilogického klubu při OKD Praha 3,
obsahujející odborná pojednání a informace o vlajkách

Ing. Michael Kroupa

37

HISTORICKÉ VLAJKY INDIE I.

Indický subkontinent prodělal v posledních staletích velmi složitý vývoj, který se promítá na četných vlajkách. V 16. století vznikla v severní Indii říše Velikých Mughalů, která dosáhla největšího rozkvětu kolem roku 1690, kdy sahala od Afghánistánu přes celý poloostrov Přední Indie až po Barmu. Následující úpadek vedl po roce 1750 k osamostatnění Hajdarábádu, Bengálska, Biháru, Urišy a Avadhu. Zbytek říše se dostal přechodně do závislosti na Maráthské konfederaci a k definitivnímu zániku došlo roku 1803, kdy sídelní město Dillí padlo do rukou Angličanů.

Maráthský stát vznikl počátkem 17. století při pobřeží Arabského moře v oblasti Bombaje. Koncem 17. století byl značně vyčerpán válkami s Velikým Mughalem. Ve 20. letech 18. století vznikla Maráthská konfederace, která rozšířila své území expanzemi do Dékánu a do severní Indie. Největšího rozkvětu dosáhla Maráthská konfederace kolem roku 1760, kdy ovládala celou střední a severní Indii, na jihu hraničila s Maisúrem a Hajdarábádem, na severozápadě se Sindem a Kašmírem a na východě s Avadhem a Bihárem. Po vojenských neúspěších v roce 1772 a po válkách s Anglií v letech 1775 - 1784 ovládali Maráthové pouze oblast Západního Ghátu a střední Indie. Definitivní zánik říše nastal přijetím britského protektorátu v roce 1802. Vlajkou Maráthské konfederace bylo šafránové pole tvaru vlaštovčího ocasu, které svou barvou vyjadřovalo těsný vztah k hinduismu.¹⁾

Pronikání Evropanů do Indie zesílilo po roce 1600, kdy byla založena anglická Východoindická společnost. První faktorie této společnosti vznikla vzhledem k silnému portugalskému vlivu až v roce 1613 v Suratu. Na východním pobřeží se Angličané usadili v roce 1642 v Mad-

rásu. 18. století bylo ve znamení boje mezi Angličany a Francouzi v Madrásu, který skončil roku 1761 porážkou Francouzů. V této době získala Východoindická společnost rozhodující vliv v Bengálsku a Biháru. O dvanáct let později získala vliv i v Avadhu. Roku 1800 získali Angličané faktickou kontrolu nad územím na jih od řeky Krišny. Většinu území spravovala Východoindická společnost přímo, pouze Travankor a Maisur zůstaly vazalskými knížectvími. Rovněž Hajdarábád přešel z vazalské závislosti na Francii pod anglický vliv. Novou dohodou s Avadhem roku 1801 se Angličané nejen stali faktickými vládci, ale rozšířili svůj vliv až za řeku Gangu. Roku 1802 přijetím anglického protektorátu zanikla Maráthská konfederace. Část knížectví se tomuto protektorátu nepodřídila, což vedlo k dalším válkám, ve kterých se proti Angličanům spojila řada knížeství (Holkar, Nágpur a další). Války skončily roku 1818 porážkou maráthských vojsk a rozdelením území mezi Východoindickou společnost a drobná závislá knížectví. Oblast Rádžputáný přešla pod anglický protektorát řadou smluv s místními knížaty v letech 1817 - 1823. V roce 1826 po válce s Barmou byl připojen Ásám, Manipur a jižní Barma. Další expanze směřovala severozápadním směrem. V roce 1843 byl anektován Sind, do té doby podléhající Afghánistánu, a v roce 1849 Pandžáb. V průběhu sedmdesátých let 19. století získali Angličané vliv v Kašmíru, Balučistánu a anektovali východní oblasti Afghánistánu. Definitivní zastavení expanze v tomto směru znamenala teprve porážka v anglo-afgánské válce roku 1919, kdy byla Anglie nucena uznat nezávislost Afghánistánu. Z obav před francouzským pronikáním do Indie byla v roce 1885 anektována Horní Barma.

Od počátku padesátých let 19. století prováděla Východoindická společnost politiku anexe bývalých protektorátů (Avadh, Nágpur, Berar), takže v roce 1858, kdy práva této společnosti přešla na britskou korunu, zahrnovala Britská Indie již 2 240 tisíc km². Kromě toho nepřímo ovládala stovky domorodých knížectví o celkové rozloze 1 850 000 km².

V roce 1937 byla od Indie oddělena Barma a Britská Indie byla v rámci decentralizace rozdělena na 11 provincií. Uměle živené náboženské rozpory vyústily 15. srpna 1947 v rozdělení Indie na dvě dominia podle konfesionálních hledisek. Muslimský Pákistán byl vytvořen ze západního Pandžábu, Sindu, Severovýchodních pohraničních pro-

vincií a východního Bengálska připojením knížectví Balúčistánu, Baháválpuru a Chairpuru. Většina zbývajících knížectví se připojila k Indii. Výjimku tvořil Kašmír, který přistoupil k Indii v říjnu 1947, Hajdarábád, který byl připojen 29. listopadu 1947, a Džunagad, který byl později připojen na základě plebiscitu. Vnitřní uspořádání Indie prošlo složitým vývojem. Řada knížectví se začlenila do dřívějších provincií Britské Indie (Baroda, Kélhápur), mnohá knížectví se spojila ve svazy (Rádžasthán, Saurástra) a některá knížectví byla podřízena přímo ústřední vládě (Tripura, Manipur, Kašmír). Počátkem moderních dějin Indie je 26. listopad 1950, kdy byla Indie vyhlášena nezávislou republikou. Pákistán přijal republikánskou formu vlády v roce 1956, avšak po patnácti letech se tento umělý státní útvar rozpadl a Východní Pákistán se osamostatnil jako Bangladéšská republika. V další části článku uvádíme informace o indických vlajkách užívaných na území Rádžasthánu, Gudžarátu a Harianu.

Alvar (Alwar)

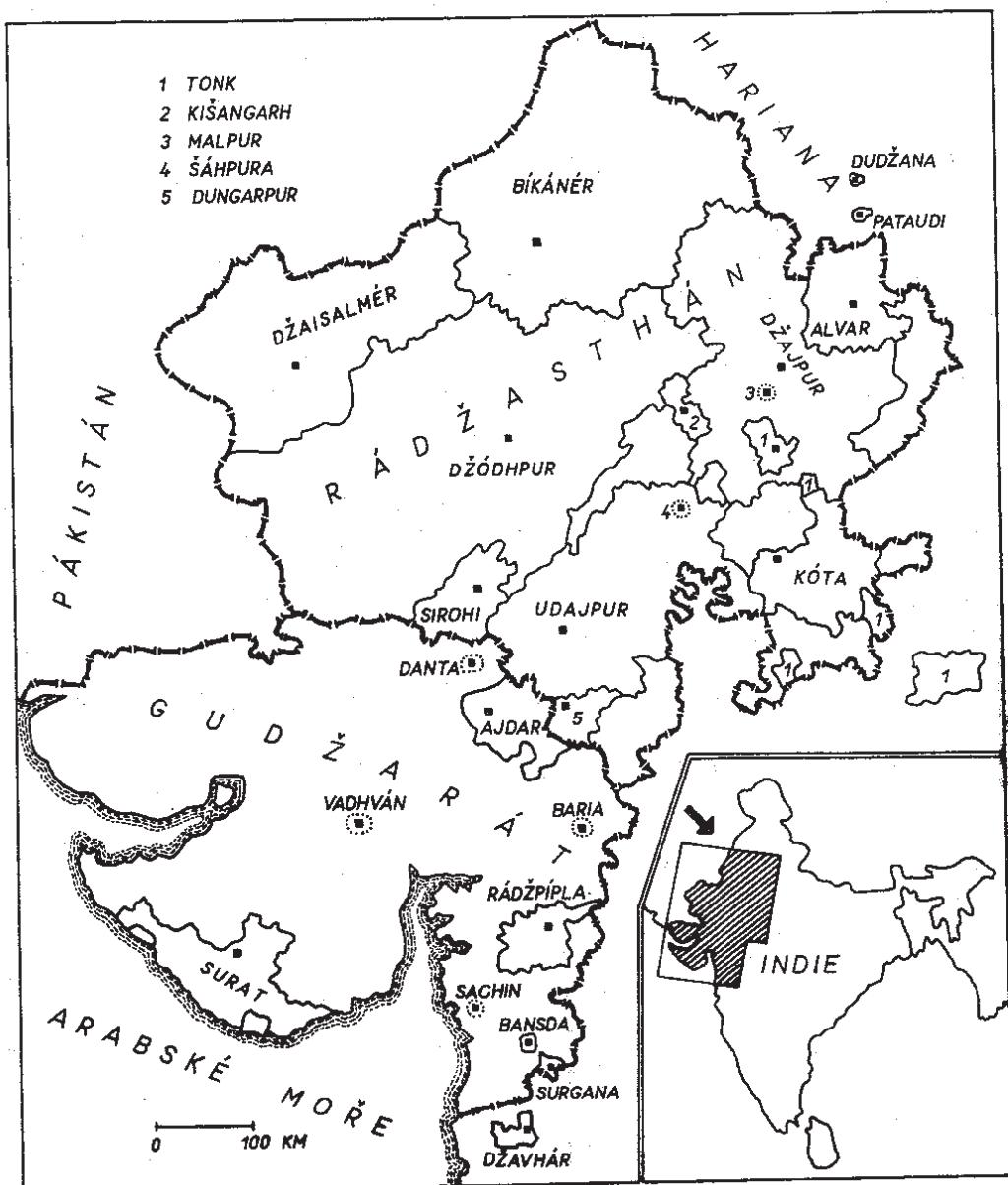
Rozloha 8 143 km², 823 100 obyvatel (1941), hlavní město Alvar. Knížectví od roku 1803 pod britským protektorátem, roku 1947 začleněno do Rádžasthánu. Od roku 1775 byla užívána vlajka tvořená pěti vodorovnými pruhy stejné šíře v barvách modré, bílé, zelené, žluté a červené.¹⁾

Bíkánér (Bikaner)

Rozloha 60 040 km², 1 292 900 obyvatel (1941), hlavní město Bíkánér. Kolem roku 1820 přijalo knížectví britský protektorát, od roku 1947 tvoří severní část Rádžasthánu. Vlajka maharadži byla tvořena dvěma vodorovnými pruhy v barvě tmavě červené a oranžové. Uprostřed vlajky byl umístěn znak tvořený oranžovým štítem se třemi červenými břevny, na němž byli tři bílí ptáci (2+1). Nad štítem byla zlatá přilba se žlutooranžovými přikrývadly, nesoucí jako klenot zelený strom. Štitonoši byli dva tygři v přirozených barvách, pod štítem pak byla modrá, žlutě lemovaná stuha se žlutým textem.¹⁾

Dungarpur

Rozloha 3 781 km², 274 300 obyvatel (1941), hlavní město Dungarpur. Drobné knížectví připojené roku 1947 k jižnímu Rádžasthánu. Vlajka byla tvořena sedmi vodorovnými pruhy, z nichž 1. a 7. pruh měly poloviční šířku. Barvy pruhů odpovídaly slunečnímu spektru v pořadí: fialová, modrá, azurová, zelená, žlutá, oranžová a červená. Ve středu vlajky byl umís-

těn znak tvořený modrým štítem se žlutými symboly. Zlatá přilba nesla v klenotu hlavu antilopy. Štítonoši ozbrojení lukem v přirozených barvách, pod štítem červená stuha se žlutým textem.¹⁾

Džaisalmér (Jaisalmer)

Rozloha 41 388 km², 93 200 obyvatel (1941), hlavní město Džaisalmér. Knížectví tvoří od roku 1947 západní část Rádžasthánu. Britský vliv do této oblasti pronikl počátkem dvacátých let 19. století. Vlajka knížete byla tvořena dvěma vodorovnými pruhy barvy oranžové a tmavé červené. Uprostřed vlajky byl umístěn bílý, zlatě zdobený sluňčník na zlatém podstavci.¹⁾

Džajpur (Jaipur)

Rozloha 40 420 km², 3 040 900 obyvatel (1941), hlavní město Džajpur. Knížectví, smlouvou z dubna 1818 pod britským protektorátem, tvoří od roku 1947 východní část Rádžasthánu. Užívaná vlajka trojúhelníkového tvaru byla tvořena pěti vodorovnými pruhy barvy červené, bílé, žluté, zelené a modré. Uvádí se však rovněž vlajka obdélníková tvořená červeným a bílým vodorovným pruhem a kantonem z pěti vodorovných pruhů červeného, žlutého, modrého, bílého a zeleného.¹⁾

Džódhpur (Jodhpur)

Rozloha 93 550 km², 2 555 900 obyvatel (1941) hlavní město Džódhpur. Knížectví - pod britským protektorátem od ledna 1818 - tvoří od roku 1947 centrální část Rádžasthánu. Téměř čtvercová vlajka maharadži byla tvořena pěti vodorovnými pruhy v barvách oranžové, bílé, červené, žluté a zelené. Prostřední tři pruhy byly překryty vyobrazením dravého ptáka (sokola) v přirozených barvách se žlutým zobákem a pařaty.¹⁾

Kišangarh (Kishangarh)

Rozloha 2 168 km², 104 000 obyvatel (1941), hlavní město Kišangarh. Od roku 1818 knížectví pod britským protektorátem. Roku 1947 začleněno do Rádžasthánu, v jehož centrální části leží. Jako vlajka byla užívána trikolora černo-bílo-červená, tvořená vodorovními pruhy.⁴⁾

Kota (Kotah)

Rozloha 12 416 km², 575 000 obyvatel (1941), hlavní město Kota. Knížectví, které přijalo britský protektorát v roce 1817, tvoří od roku 1947 jihozápadní část Rádžasthánu. Státní vlajka tvaru třícipého vlaštovčího ocasu

byla červená a uprostřed nesla vyobrazení klečící postavy v přirozených barvách s tmavými vlasy, oblečené do bílých kalhot, žluté pláštěnky se zelenými trásněmi a oranžové pokrývky hlavy.¹⁾

Malpur

Drobné knížectví ve střední části Rádžasthánu. Státní vlajka byla tvořena pěti vodorovnými pruhy v barvách červené, žluté, modré, bílé a zelené.¹⁾

Sáhpura (Shahpura)

Drobné knížectví v centrální oblasti Rádžasthánu. Státní vlajka byla tvořena pěti vodorovnými pruhy v barvách zelené, modré, žluté, červené a bílé.¹⁾

Sirohi (Sirohi)

Rozloha 5 149 km², 233 900 obyvatel (1941), hlavní město Sirohi. Knížectví přijalo britský protektorát kolem roku 1820, roku 1947 bylo začleněno do jižního Rádžasthánu. Státní vlajka byla tvořena pěti vodorovnými pruhy v barvách oranžové, zelené, červené, modré a bílé.⁵⁾

Tonk

Rozloha 6 586 km², 353 700 obyvatel (1941), hlavní město Tonk. Územně roztríštěné knížectví tvoří od roku 1947 jihovýchodní část Rádžasthánu. Pod britský vliv se knížectví dostalo kolem roku 1820. Vlajka byla tvořena dvěma vodorovnými pruhy barvy zelené a bílé.²⁾

Udaipur (Údaipur)

Rozloha 34 110 km², 1 926 700 obyvatel (1941), hlavní město Udaipur. Knížectví, někdy též označované jako Mewar, přijalo britský protektorát v lednu 1818. Od roku 1947 tvoří jižní část Rádžasthánu. Národní vlajkou byla červeno-žluto-modrá vodorovná trikolóra.¹⁾ Vlajka maharadži byla tvořena červeným pravoúhlým trojúhelníkem nesoucím zlaté symboly.¹⁾

Ajdar (Idar)

Rozloha 4 320 km², 307 800 obyvatel (1941), hlavní město Himátnágár. Knížectví v severní části Gudžarátu. Státní vlajka používaná od roku 1741 byla tvořena pěti vodorovnými pruhy v barvách světle červené, světle modré, tmavě červené, žluté a zelené.¹⁾

Bansda

Rozloha 549 km², 54 700 obyvatel (1941), hlavní město Bansda. Knížectví na jihovýchodě Gudžarátu. Vlajka knížete byla tvořena dvěma vodorovnými pruhy v barvách červené a žluté. 1)

Baria

Drobné knížectví při východní hranici Gudžarátu. Vlajka byla tvořena čtyřmi vodorovnými pruhy v barvách žluté, bílé, žluté a bílé. Žlutá barva měla tmavší odstín.⁵⁾

Danta

Drobné knížectví při severní hranici Gudžarátu. Žlutá vlajka knížete nesla červený trojzubec - symbol boha Šivy.¹⁾

Džahvar (Jahwar)

Rozloha 798 km², 65 100 obyvatel (1941), hlavní město Džahvar. Knížectví na jihu Gudžarátu. Oranžová vlajka tvaru vlaštovčího ocasu nesoucí žlutou hvězdu svědčí o vlivu maráthské vlajky.⁵⁾

Rádžpipla (Rajpipla)

Rozloha 3 933 km², 249 000 obyvatel (1941), hlavní město Nandod. Knížectví pod britským protektorátem od roku 1802 ležící v jihozápadním Gudžarátu. Oranžová vlajka maharadži nesoucí v žerdové části žluté slunce s paprsky a lidským obličejem opět připomíná vlajku Maráthské říše.¹⁾

Sachin

Drobné knížectví v jihozápadním Gudžarátu. Státní vlajka byla tvořena pěti vodorovnými pruhy v barvách zelené, žluté, růžové, červené a modré.⁴⁾

Surat

Rozloha 8 643 km², 670 700 obyvatel (1941), hlavní město Junagadh. Knížectví na jižním pobřeží Káthijávárského poloostrova v Gudžarátu. Roku 1923 přijalo název Saurástra. V letech 1948 až 1956 součást spojeného státu Saurástra, poté součást Gudžarátu. Červená státní vlajka se třemi bílými půlměsíci a bílým kruhem ukazuje na silný vliv islámu.³⁾

Surgana

Drobné knížectví na jihozápadě Gudžarátu. Vlajka knížete ve tvaru dvojplamene byla barvy tmavě růžové.⁴⁾

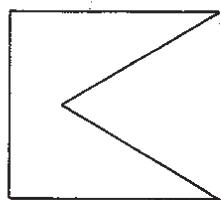
Vadhván (Wadhwan)

Rozloha 614 km², 50 900 obyvatel (1941), hlavní město Vadhván. Drobné knížectví na Káthijávárském poloostrově v Gudžarátu. V letech 1948 až 1956 součást spojeného státu Saurástra. Vlajka maharadži byla zelená, uprostřed nesla žlutý obdélník se zeleným trojzubcem - symbolem boha Šivy - lemovaný po stranách červenými kůly.¹⁾

Dudžana (Dujana)

Drobné knížectví v jihozápadním Pandžábu asi 50 km západně od Dillí, dnes začleněno ve státě Haryana. Bílá

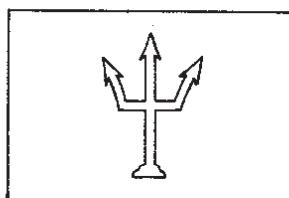
HISTORICKÉ VLAJKY INDIE

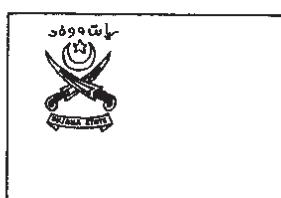
MARÁTHSKÁ KONFEDERACE

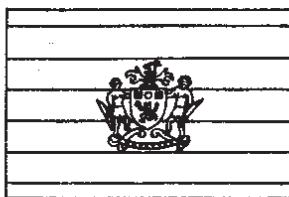
BÍKÁNÉR

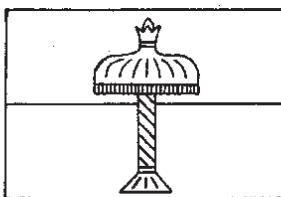
DANTA

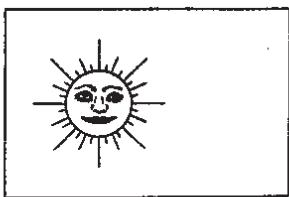
DUDŽANA

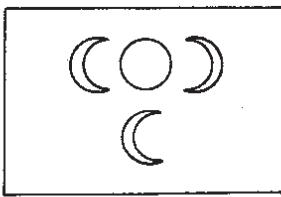
DUNGARPUR

DŽAISALMÉR

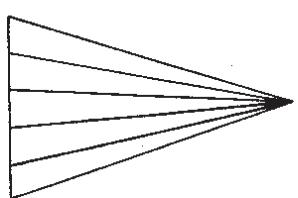

RÁDŽPÍPLA

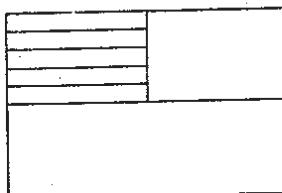

SURAT

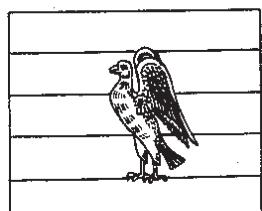
HISTORICKÉ VLAJKY INDIE

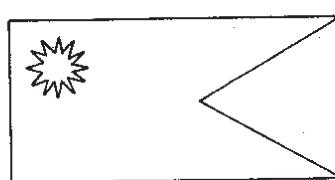
DŽAJPUR

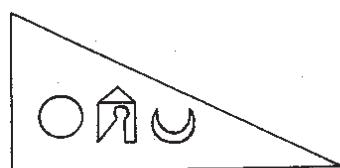
DŽAJPUR

DŽODHPUR

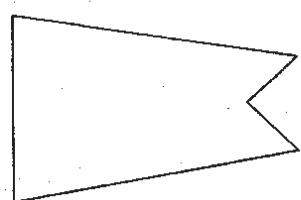
DŽAVHÁR

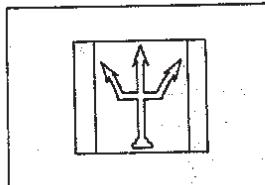
UDAJPUR

KÓTA

SURGANÁ

VADHWÁN

vlajka nesla v horním rohu při žerdi červený emblém tvořený perským písmem, půlměsícem s hvězdou a zkříženými meči. Pod emblémem byla červená stuha s nápisem "Dujana state".

Pataudi

Drobné knížectví v jihovýchodním Pandžábu asi 50 km jihovýchodně od Dillí, dnes začleněno do státu Hariána. Národní vlajka používaná v letech 1940-1951 byla tvořena třemi vodorovnými pruhy v barvách zelené, žluté a červené.¹⁾

Literatura:

1. Recueil du IVe Congrès international de vexillologie, Turin 1971, s. 107-112.
2. Native states of India. Flagmaster, 1974, č.13.
3. Siebmachers' Grosses und allgemeines Wappenbuch, Bd.1, Abt.6. Nürnberg 1878.
4. J.Miller: osobní sdělení.
5. V.G.Malyj: osobní sdělení.
6. N.K.Sinha, A.C.Banerjee: History of India. Kalkata 1952.
7. Encyclopaedia Britannica. Chicago 1945.
8. L.Mucha, B.Hlinka: Filatelistický atlas známkových zemí. Praha 1971.

Jan Miller, Varšava

PRAPORKY NA KOPÍCH POLSKÉHO JEZDECTVA

Polsko - země jezdeckta! Taková představa byla běžná ještě během minulé světové války - a opírala se o fakta. V této zbrani Poláci vedli dlouhá staletí - dokládají to i dvě světoznámá válečná rozhodnutí: bitvy u Vídni r.1683 a v průsmyku Somosierra r.1808 byly vyhrány díky útokům jízdy, nehledě na četné bitvy v polské válečné historii. Ještě v první světové válce hrála až do r. 1920 významnou úlohu polská jízda, ne však už ve druhé světové válce. Hrdinství, obratnost a dobrí koně ustupují železu a palubné síle.

V obnovené polské armádě bylo jezdeckta stále méně, a to na Východě i na Západě; Dnes má polská jízda silu jedné eskadrony švališérů²⁾, která se zúčastňuje diplomatických ceremonií.

²⁾ Svališéri (chevaux-legers) jsou pluky francouzské jízdy.

Potřeba praporku v plukovních barvách pochází asi ze 17. stol., přesná pravidla byla však stanovena teprve v době polského kongresového království v letech 1815-1831. Praporky na kopích čtyř původních hulánských pluků se objevily až tehdy, když byly v plucích zavedeny plátné barvy dýnek na čapkách, límců, manžet, vyložení a lampasů, tedy rudě fialová (amarantová), bílá, žlutá nebo modrá.

Polské jezdeckectvo se v letech 1918-1938 dělilo na švališéry, hulány a jízdní myslivce. Rozdíl mezi nimi byl jen v pojmenování, jež navazovala na tradici: švališéři měli přednost při přehlídkách a v čestných rotách.

Praporky na kopích měly obvyklý tvar a dělily se na čtyři typy uvedené v obrazové příloze. Všechny praporky švališérských pluků měly horní pruh bílý (stříbrný), mysliveckých zelený. Existovala také plukovní barva (jež se právě objevovala na praporku) pro okolek na čapce a pro lampasy. Na límci byl našit odznak, který představoval - ve zjednodušené podobě - plukovní praporek.

Připojený seznam uvádí: číslo pluku, sídlo velitelství, typ a barvy praporku, v závorkách jsou barvy okolku na čapce a barvy lampasů. Dodatečné symboly barev: rf = rudě fialová (amarantová), r = růžová, o = oranžová, m = světle modrá, m+ = tmavě modrá, t = tyrkysově modrá.

Švališéři

1. Warszawa	III	brfb	(rudě fialová)
2. Starograd	III	brfb	(bílá)
3. Suwałki	III	bzb	(žlutá)

Huláni

1. Augustów	I	rfb	(rudě fialová)
2. Suwałki	I	bm+	(bílá)
3. Tarnowskie Góry	I	žb	(žlutá)
4. Wilno	I	m-b	(modrá)
5. Ostrołęka	II	rffb m-	(rudě fialová)
6. Stanisławów	III	m-bm-	(světle modrá)
7. Mińsk Mazowiecki	II	rfbrf	(rudě fialová)
8. Kraków		ž	(žlutá)
9. Trembowla	IV	rfrfb	(rudě fialová)
10. Białystok	IV	rfbm+ b	(rudě fialová)
11. Ciechanow	III	rfbrf	(bílá)

12. Krzemieniec	III	r ⁺ fbm	(rudě fialová)
13. Nowowilejka	III	rm-r	(růžová)
14. Lwów	III	žbž	(žlutá)
15. Poznań	I	bčv	(červená)
16. Bydgoszcz	III	m čvb	(bílá)
17. Leszno	III	bčvž	(žlutá)
18. Grudzaidz	III	bčvm	(světle modrá)
19. Ostróg	II	m bp	(tmavě modrá)
20. Rzeszow	IV	r ⁺ fm brf	(rudě fialová)
21. Równe	IV	tžbt	(tyrkysově modrá)
22. Brody	II	brf ⁺ b	(bílá)
23. Pobrodzie	IV	obob	(oranžová)
24. Krasník	III	bžb	(bílá)
25. Pruzana	III	bm čv	(červená)
26. Baranowicze	III	rm b	(růžová)
27. Nieswież	IV	žbm b	(žlutá)

Jízdní myslivci

1. Garwolin	I	zrf	(rudě fialová)
2. Hrubieszów	III	zm rf	(rudě fialová)
3. Wołkowysk	III	zžrf	(rudě fialová)
4. Płock	III	zbrf	(rudě fialová)
5. Tarnów	III	zrbf	(bílá)
6. Zółkiew	I	zb	(bílá)
7. Poznań	III	zm	(bílá)
8. Chełmno	III	zm	(bílá)
9. Grajewo	III	zrfž	(žlutá)
10. Lančut	III	zbž	(žlutá)

Přeložil dr. Zb. Svoboda

Dr. Ludvík Mucha

VLAJKY A PRAPORY ČESKOSLOVENSKÝCH MĚST Opravy a doplnky

BRNO. Městský prapor v dnešní dosud nezměněné podobě se vyvinul v 15. stol. z městského znaku, který vznikl patrně r. 1312 a prvně je doložen na pečeti z r. 1315. J. Dřímal se domnívá, že praporu mohlo být užito už v boji r. 1315, i když je doložen až r. 1477 na značně poškozené zadní desce vazby brněnské berní knihy z let 1477-1509 při barevném vyobrazení znaku Brna. Druhý barevný doklad praporu z r. 1509 je na přední desce další městské berní knihy z let 1509-1541 a jeho barevná reprodukce je na frontispici publikace Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček, Brno 1979. Oficiální vlajka města Brna byla potvrzena schválením Statutu NVMB 30.3.1972 a 16.12.1977, kde je takto popsána:

"Městská vlajka vychází ze znaku města Brna. Poměr její šířky k délce je stejný jako u státní vlajky, tj. 2:3. Vlajka je dělena po délce na čtyři pásy, z nichž nejhořejší je bílý polopruh, pod ním jsou pruhy červený, bílý a znova červený v poměru polopruhu a pruhů 1:2:2:2. Městský prapor je odvozen z vlajky tak, že poměr šířky a délky není stanoven."

Kromě této Statutem popsané vlajky se však k výzdobě města připouští také tmavě modrá vlajka s městským znakem uprostřed, jež byla v moderní době v Brně používána před tím, než se vlajka s pruhy stala oficiální. Modrá vlajka má tedy jen dekorační ráz, ale dnes se v moravské metropoli prakticky setkáme pouze s ní (zejména v době konání veletrhů). Pozn.: Jako informátor má být na str. 524 Vexilogie uveden +doc.dr.J.Dřímal (ne Drmal).

Lit.: J. Dřímal a kol., Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček, Brno 1979, str. 23, 25, 29, 32.

Inf.: Národní výbor města Brna (M. Sedláček - Hanáková).

ČESKÉ BUDĚJOVICE. Dne 4.7.1618 byla na českobudějovickém náměstí vztyčena a předána vojákům naverbovaným ve městě velká městská korouhev zhotovená ze 117 loktů látky (eine fahne von 117 elen taffet). Na jedné její straně byl zlatý věnec

se jménem Ježíš, na druhé věnec stříbrný se jménem Maria. Zprávu o tom podává Kniha paměti Tomáše Fr. Veselého, záchovaná v městském archivu.

Lit.: M.Burian, Jindřich Matyáš z Thurnu před Českými Budějovicemi (Ročenka Vlastivědné společnosti jihočeské 2, 1934, České Budějovice 1935, str.10); M.Volf, Pokus budějovického patriciátu připojit se k českému povstání r.1618 (Časopis Společnosti přátel starožitnosti 69, 1961, str. 159).

Inf.: B.Zilinskyj.

HOLÝŠOV.

Inf.: MĚNV (J.Ondrášik).

HRADEC KRÁLOVÉ. Prapor (standarta) hradecké městské jízdy ze 16. století, uložený v městském muzeu, byl zhotoven ze zeleného hedvábí. Na jedné straně listu je stříbrný český lev (původní hradecký znak), na druhé straně je zlaté písmeno G (druhý znak města).

Lit.: L.Domečka, Znak města Hradce Králové, Hradec Králové 1935, str. 18.

Inf.: Ing.A.Brožek.

CHABAŘOVICE. Městský národní výbor (M.Přibyl) potvrdil 28.9.1978, že vlajka se dosud používá.

Pozn.: Jako informátor měl být na str. 527 Vexilogie uveden dr.J.Bouček, nikoli ing.A.Brožek.

CHEB. Vlajka je zachycena i na barevných pohlednicích města (naklad. Svěpomoc, 6430, 8286-230, II/78).

JABLONEC NAD NISOU. O aktivním užívání jablonecké městské vlajky (při otevření kamenné rozhledny na Prosečském hřebenu 21.8.1932) v době před druhou světovou válkou svědčí zprávy v denním tisku.

Lit.: Českoněmecká "loyalita" (Národní politika 50, 27.8. 1932, str.1); Die tägliche Fahnenaffäre (Bohemia 105, 24.8.1932, str.4).

JIHLAVA. Kresbu praporu na rejstříku městské sbírky a datování do 14. stol. lze považovat za věrohodné.

Lits: J.Dřímal a kol., Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček, Brno 1979, str. 428; Fr.Hoffmann, Jihlava v husitské revoluci, Havl.Brod 1961,str. 131(vyobrazení praporu na str. 130).

KRALUPY NAD VLTAVOU.

Inf.: MěNV (B.Červenka) 18.6.1979.

KRNOV. Pravděpodobnější je obrámený sled barevných pruhů, tedy žlutý, bílý a modrý.

Lit.: Svět v obrazech 34, 1978, č.40, str.3.

KOMÁRNO. Pořadí barev, jak je uvádí S.Széll, odpovídá starému městskému praporu z uherských dob. Pořadí, zachycené na str. 445 *Vexilologie*, je odvozeno ze stolní vlaječky, zavěšované svisle, a není vyloučeno, že tento praporek pořadí barev neúmyslně zaměnil.

Inf.: J.Miller.

LIBEREC. Původní liberecká vlajka je bíločervená (ne červeno-bílá, jaká by měla být podle barev městského znaku). Nová vlajka byla zavedena po r. 1848 (ne 1938) a vyvěšovala se ještě po r. 1945 (ne v r. 1945).

Lit.: A,F.Resel, Heimatkunde des Reichenberger Bezirkes, 1. díl, Liberec 1903-1904, vyobrazení na str. 193; Mitteilungen des Nordböhmischen Gewerbemuseums Reichenberg, Liberec 1901, č.1, str. 31,37.

Inf.: Okresní archiv (dr.Vl.Ruda).

LOUNY. O lounském praporu se r. 1451 uvádí, že byl zhotoven z červené tkaniny (*tela,rubea*).

MLADÁ BOLESLAV. Podle sdělení okresního archivu má město vlajkovou výzdobu v barvě bílé a světle modré odedávna. Barvy jsou odvozeny z nejstaršího vyobrazení městského znaku (na modrém štítu stříbrný lev) v kancionálu Jana Kantora z r. 1571 a z údaje na Willenbergově rytině k Paprockého Diadochu z r. 1602.

Inf.: Okresní archiv (J.Ort).

MARIANSKÉ LÁZNE. Podle sdělení předsedy městského národního výboru jsou vodorovné pruhy vlajky seřazeny v pořadí žlutý, bílý a modrý. Žlutá barva symbolizuje slunce, bílá čistý vzduch, modrá léčivé vody. Naproti tomu časopis Svět v obrazech přinesl v reportáži o revanšistickém sudetoněmeckém srazu ve Vídni r. 1978 černobilé vyobrazení maránskolázeňského praporu, z něhož lze soudit, že střední pruh je barevný (asi modrý) a bílý že je patrně pruh dolní. Také dr.G.Mattern uvedl r. 1976 barvy žlutou, modrou a bílou.

Lit.: Svět v obrazech 34,1978, č.40,str.3; Flaggenmitteilung 4, str. 1

Inf.: MěNV (ing.J.Příhoda).

NEŠTĚMICE.

Inf.: MěNV (B.Horák).

NITRA. V textu na str. 537 (Vexilotogie č. 32-33) má být uvedeno pořadí barevných pruhů vlajky bílý a modrý, shodně s vyobrazením ve Vexilotogii č. 28, str. 446.

PÍSEK. U vyobrazení vlajky ve Vexilotogii č. 28 (str.447) má být dolní pruh shodně s textem na str. 541 označen jako modrý (m), ne červený (čv).

PLZEŇ. Staré plzeňské prapory se nezachovaly, ale vycházejí vždy z barev městského znaku. Do konce husitských válek to byla barva červená a bílá (korouhevním znamením byl asi bílý chrt), po r. 1433 přibyla zelená a žlutá. Prapory v těchto barvách byly zachovány na plzeňské radnici a podle popisu městského archiváře J.Strnada z r. 1883 "jdou v praporu na čtyři pole rozděleném tak, jak je na polích žálového štítu spatřujeme, totiž bílá se žlutou při žerdi a červená se zelenou zevně". Stejně popsal plzeňský prapor r. 1948 nynější městský archivář dr.M. Šelohlávek ("Plzeňský prapor je čtyřdílný, u žerdi je to barva bílá se žlutou, zevně pak červená se zelenou."), promítá však barvy na prapor svisle zavěšený.

J.Strnad ovšem čtvrcený prapor nedoporučoval a navrhoval uspořádat barvy do vodorovných pruhů, které by následovaly shora dolů v tom pořadí, jak přibývaly barvy na znaku, tedy pruh červený, bílý, zelený a žlutý. Poměr stran praprového listu měl být 3:4. V této podobě byl plzeňský prapor uveden na znakové příloze Časopisu Společnosti přátele starožitnosti českých 1894 a popsán v Ottově slovníku naučném, díl 19, Praha 1902, str. 965.

V r. 1945 a 1946 však popsal a vyobrazil plzeňskou vlajku J.Rous tak, že čtvrcený list má u žerdi pole bílé nad zeleným a ve vlající části žluté nad červeným. Obdobně hovoří i § 142 statutu národního výboru města Plzně z r. 1972, když uvádí, že "barvy města Plzně odvozené ze znaku jsou na čtvrceném praporu od žerdi bílá a zlatá v horní polovině, zelená a červená v dolní polovině". To odpovídá našemu vyobrazení ve Vexilotogii č. 28 (str.447) a tak se také plzeňská vlajka vyvěšuje, i když současně můžeme v Plzni vidět také obrácenou "variantu Strnadovu"

(u žerdi bílé pole nad žlutým, ve vlající části zelené nad červeným); obě verze byly např. vyvěšeny letos při oslavách 120. výročí založení n.p. Škoda Plzeň ve Vejprnické třídě.
Lit.: J. Strnad, Znak královského města Plzně (publ. Spolek přátel vědy a literatury české v Plzni č. 5), Plzeň 1883, str. 15; M. Bělohlávek, O znaku města Plzně (Věstník ÚNV Plzně, č. 19, 1948, str. 142-144); J. Rous, Kniha o Plzni, Plzeň 1945, str. 17-18, 2.vyd. Plzeň 1946, str. 17-18; A. Brožek, Poznámky k vlajkám a praporům československých měst, Vexilologie č. 35, str. 609.
Inf.: K. Černý.

TÁBOR. Táborské husitské korouhve - ať šlo o táborskou obec domácí (městskou) nebo o obec polem pracující (polní) - byly buď dlouhé pruhy látky, které se ve vlající části úžily a končily provazcem s třapcem, nebo byly čtvercové a vybíhaly v dlouhý vlající horní cíp, zpravidla též zakončený třapcem. Bývaly buď bílé s červeným kalichem nebo červené s bílým či zlatým kalichem a objevují se prvně v Jenském kodexu a Göttingenském rukopisu.

Lit.: V. Vojtíšek, O táborských pečetích a erbech (Výbor rozprav a studií, Praha 1953, str. 390-392).
Inf.: Muzeum husitského revolučního hnutí (R. Tecl); B. Mašek.

TŘEBECHOVICE POD OREBEM.

Inf.: B. Zillynskyj.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ. Zcela určitě vlál prapor s městským znakem nad hradiskou městskou hotovostí, když za válek husitských a pak i česko-uheršských (v letech 1468-1478) bránila město proti uheršské přesile.

Lit.: J. Dřímal a kol., Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček, Brno 1979, str. 312.

ÚSTÍ NAD LABEM. Vyobrazení ústeckého bíločerveného praporu uvádí E. J. Umlauf, Heimatkunde des Bezirkes Aussig, 3. díl, 2. část, Ústí nad Labem 1931, str. 237.

ZNOJMO. Existenci znojemského žlutočerveného praporu, ale se znakem, potvrzuje dopis městského národního výboru z 18.6.1979.

Inf.: MěNV (P. Bix).

PRAHA - STARÉ MĚSTO. V královském vojenském muzeu ve Stockholmu je uložen pod signaturou ST 19:127 b zbytek praporu staroměstského ozbrojeného sboru z doby před r. 1477. Z vyobrazení švédského malíře Olafa Hoffmanna ze 2. poloviny 17. století, kdy prapor nebyl ještě rozpadlý, je vidět že vybíhal do dvou cípů. Měřil asi 130 x 200 cm, byl červený, posetý drobnými liliemi, na žerdi lemovaný rozvilinovou páskou. V jeho středu byl starší znak Starého Města, platný do polepšení v r. 1477, totiž stříbrná hradební zed se třemi věžemi a otevřenou bránou s vytaženou mříží. Nad ním bylo gotickou minuskulí psané heslo Pán Bůh pomoc nasse a ještě výše husitský kalich s hostii. Směrem k vlající části byl umístěn půlměsíc s paprsky. Praporu se zřejmě zmocnili Švédové r. 1649 při bojích o Prahu (možná, že ho ještě tehdy Pražané užili jako své tradiční zástavy) a jako válečnou kořist jej odvezli do své vlasti. Jde nepochybně o nejstarší dochovaný, i když značně poškozený městský prapor u nás.

Lit.: J. Čarek, Praporce pražského ozbrojeného sboru z 15. století (Pražský sborník historický XI, Praha 1979, str. 101-103).

Inf.: B. Zillynskyj.

PRAHA - ŽIŽKOV. U vyobrazené vlajky ve Vexilogii č. 28 (str. 450) má být prostřední pruh shodně s textem na str. 553 označen jako zelený (z), ne modrý (m)!

Pozn. ke str. 444 Vexilogie č. 28: Také moravská královská města měla již v době předhusitské korouhvě se svými vlastními znaky a bojovala pod nimi; přičin k tomu bylo dost, že-li dříve, tedy v poslední čtvrtině 14. a na zač. 15. stol. za bojů mezi moravskými markrabaty Joštem a Prokopem, kdy vojenské hotovosti královských měst odpovídaly jejich významu. (J. Dřímal a kol., Znaky a pečeti jiho-moravských měst a městeček, Brno 1979, str. 429.)

+ + +

Za nezíštné sdělení doplňků, připomínek i za upozornění na literaturu, vztahující se k vývoji a současnosti městských vlajek a praporů československých měst, děkuji přátelům O. Černému, K. Černému, J. Millerovi a B. Zillynskému.

NOVÉ VLAJKY

SVATÝ VINCENC

Po Grenadě (1974), Dominice (1978) a Svaté Lucii (1979) získal 27.10.1979 nezávislost další autonomní přidružený západoindický stát - Svatý Vincenc (389 km², 100 tis. obyvatel, hl. město Kingstown). Od r. 1763 byl britskou kolonií, v letech 1871-1956 byl začleněn spolu s Grenadou a Svatou Lucií (od r. 1940 i s Dominikou) jako prezidencie do kolonie Návětrné ostrovy (Windward Islands). V letech 1958-1962 byl součástí Západoindické federace, po jejím rozpuštění byl krátký čas opět separátní kolonií. Statut autonomního přidruženého státu Velké Británie získal Svatý Vincenc až 27.10.1969, tedy o dva roky později než ostatní ostrovy této oblasti, které byly tímto statutem vybaveny. Deset let poté ostrov obdržel plnou nezávislost a přijal úřední název Sv. Vincenc a Grenadiny.

V době, kdy byl ostrov prezidencí Návětrných ostrovů, užíval nejvyšší guvernér Návětrných ostrovů (Governor-in-Chief), sídlící na Grenadě, vlastní vlajku tradičního vzoru jako ostatní guvernéři kolonií - britský Union Jack s emblémem Návětrných ostrovů uprostřed; Západoindická federace měla vlastní státní (federální) vlajku i znak a oba symboly byly užívány na všech ostrovech, tedy i na Svatém Vincenci.

Vedle těchto symbolů Návětrných ostrovů, resp. Západoindické federace, existovaly i vlastní symboly ostrova. První známý emblém - badge ostrova, pochází z r. 1889. Jeho základní motiv (postavy kněžek, zároveň personifikujících mír a spravedlnost) je stejný dosud. V prvním emblému byla ovšem stojící žena s olivovou snítkou v pravé ruce, nahá a s černými vlasy, druhá, oblečená žena klečící na pravém kolenu u oltáře nedržela v rukou nic, dolní část emblému chybělo heslo. O užití této podoby emblému na vlajce není autoru článku nic známo. V roce 1907 byl emblém upraven do konečné podoby - obě ženy byly oblečeny, stojící měla světlé vlasy, klečící žena dostala do pravé ruky obětní misku, v dolní části emblému se objevilo heslo PAX ET JUSTITIA (Mír a spravedlnost), na viditelný bok oltáře byla přidána kresba dvou vzájemně stisknutých rukou (pravic). Tento emblém se používal ve vlající části britské modré služební vlajky.

(Blue Ensign), koloniální vlajky ostrova.

Ačkoliv ostatní přidružené státy Karibské oblasti s novým statutem přijaly i nové vlajky, Sv. Vincenc si koloniální vlajku ponechal i jako svou vlajku státní, přestože se objevily některé návrhy na vlajku novou. Dva z nich se staly ve své době známé v celém vexilogickém světě a dostaly se myšleni i do řady publikací jako vlajky národní. Žádný z těchto návrhů však nebyl oficiálně přijat. První navrhovaná vlajka, podobná vlajce autonomní Grenady, byla tvořena třemi pruhy, zeleným, žlutým a bleděmodrým, uprostřed byl umístěn bílý, modře lemovaný kosočtverec (routa) se zelenou větvíčkou s pěti listy a čtyřmi malými bobulkami. Druhý návrh měl pole vlajkového listu modré a uprostřed znak ostrova; tato vlajka se dokonce dostala i na poštovní známky.

V r. 1979 se v souvislosti s chystaným vyhlášením nezávislosti objevil i nový návrh vlajky. List byl rozdělen na tři svislé pruhy (zelený, žlutý a modrý), vzájemně oddělené úzkými bílými proužky. Uprostřed byl umístěn sedmialočný list chlebovníku se státním znakem ve své dolní části. Definitivní podoba vlajky je však poněkud jiná.

Flagmaster č. 28 a 46. Flaggenmitteilung přináší vyobrazení grafickým uspořádáním podobné výše popsanému návrhu, odlišné ale v pořadí barev a v detailech centrálního emblému. Státní vlajka Sv. Vincence o poměru stran 4:7 je tvořena pěti svislými pruhů (10:1:11:1:10) - modrým, bílým, žlutým, bílým a zeleným. Uprostřed je umístěn zelený list chlebovníku (zelená je tmavší než u pruhu) se žilkami světleji zelenými (stejná zelen jako u pruhu) a bílými odlesky na okrajích, jevíci se jako neúplný lem. Přes list je položen státní znak. Celý emblém, tj. list i znak, má výšku rovnou 3/4 šířky vlajky a je široký jako polovina šířky vlajky. Modrá barva symbolizuje oblohu a okolní vodstvo, žlutá teplo (ale snad i vroucnost) a tropické slunce, zelená úrodnou vegetaci a bílá čistotu.

Státní znak byl ostrovu udělen již 29.11.1912 a podle posledních informací se nezměnil ani po vyhlášení nezávislosti. Má zlatě zdobený tvarovaný stříbrný štít, v němž na zeleném pařítu jsou umístěny dvě modře oděně postavy kněžek - stojící s olivovou ratolestí, klečící se zlatou obětní miskou - mezi nimi je zlatý oltář. Nad štítem vy-

růstá ze stříbrnozelené točenice větévka bavlníku. Pod štítem je stříbrná stuha s černě psaným motem PAX ET JUSTITIA.

Pavel Fojtík

Literatura:

- 1) O.Neubecker, N.Rentzmann, Wappen-Bilder-Lexikon, München 1974.
- 2) Flagmaster č. 25 a 28.
- 3) The Flag Bulletin 6, 1967, č.3, str.76.
- 4) Flaggenmitteilung č. 46 z 26.11.1979.
- 5) I.O.Evans: The Observer's Book of Flags, 4.vyd.London 1971.
- 6) W.J.Gordon: A Manual of Flags, London 1933.

ZIMBAWE - RHODESIE

Vlajka, která byla vztyčena 2.9.1979 v Salisbury a na dalších 49 místech země, se poněkud liší od vyobrazení, které jsme uvedli ve 35. čísle Vexilologie a jež představovalo původní návrh uveřejněný 7.8.1979. Ke svislému černému pruhu byl přidán úzký bílý proužek, jehož význam nebyl vysvětlen a který byl patrně vsunut proto, aby oddělil černý pruh od ostatních barevných polí listu. Emblém se znakem ptáka z Velkého Zimbabwe byl oproti původnímu návrhu umístěn do horní poloviny svislého pruhu. Na vlajce Zimbabwe-Rhodesie představuje zlatý pták přírodní bohatství země, černý pruh vládnoucí africkou většinu, bílý pruh evropskou menšinu, červený boj za vládu většiny a zelený pruh symbolizuje význam zemědělství pro hospodářský rozvoj země.(Flagmaster č.28, Flaggenmitteilung č.44.)

Než jsme však mohli tuto opravu otisknout, došlo k zániku této vlajky, protože na základě londýnských dohod mezi zástupci britské vlády, vlády v Salisbury i Vlastenecké fronty byl 12.12.1979 obnoven statut koloniální správy a země se opět jmenovala Rhodesie. S tím souvisej také zánik dosavadní vlajky a obnova platnosti britské koloniální vlajky z r.1924 (Blue Ensign se znakem ve vlající části - na zeleném štítě zlatý krumpáč, ve hlavě ležící červený lev mezi dvěma bodláky). Ve smyslu dohod dojde v r. 1980 ke všeobecným volbám pod dohledem britské koloniální správy, ustavení zákonné vlády a vyhlášení plné nezávislosti země, která nadále ponese jméno Zimbabwe.

- jm -

ZIMBABWE

Návrh vlajky 50. nezávislého státu Afriky, republiky Zimbabwe, se objevil ještě před formálním vyhlášením nezávislosti, k němuž došlo 18. dubna 1980. Obdélníkový vlajkový list je složen ze sedmi vodorovných pruhů, zeleného, žlutého, červeného, černého, červeného, žlutého a zeleného. Od žerdi je vsunut rovnoramenný bílý trojúhelník, dosahující svým vrcholem asi tří sedmin délky vlajky. Tento trojúhelník téměř zaplňuje červená pěticípá hvězda, v jejímž středu je - zřejmě žlutý - legendární pták z ruin starobylého Zimbabwe, po němž má nový stát jméno. Symbolika barev ani další podrobnosti nebyly v době uzávěrky zpravodaje dosud známy.

WB

COOKOVY OSTROVY

Dne 23.5.1979 vydala britská královna nařízení, kterým došlo ke změně státní vlajky Cookových ostrovů. Novou vlajku této autonomní dependencie Nového Zélandu tvorí s platností od 4.8.1979 britský Blue Ensign s kruhem patnácti bílých pěticípých hvězd ve vlající části. Kruh patnácti hvězd jako symbol jednoty patnácti hlavních ostrovů souostroví je tradičním motivem užívaným na tomto území a objevoval se i na staré vlajce ostrovů, zavedené v r. 1974. Nová vlajka Cookových ostrovů vychází z vítězného návrhu v soutěži uspořádané již v r. 1973, jehož autorem je Len Staples. Zatímco tehdy byl Staplesův návrh tehdejší vládou podstatně upraven (vypuštěn Union Jack a barva listu změněna na zelenou), současná vláda jej v podstatě přijala a nová vlajka se od něj liší pouze v detailech. Modrá barva listu připomíná Tichý oceán a znamená také míru-milovnou povahu obyvatel. Hvězdy představují nejen hlavní ostrovy území, jsou také symbolem nebe a víry v Boha; jejich stejná velikost i pravidelné uspořádání do kruhu symbolizují rovnoprávnost a vzájemnou závislost ostrovů. Union Jack v kantonu připomíná členství ostrovů ve Společenství národů. Bílá a modrá barva jsou zároveň barvami vládnoucí Demokratické strany, zatímco barvami v r. 1978 poražené Strany Cookových ostrovů byly žlutá a zelená, které se objevovaly na vlajce souostroví v době, kdy tam tato strana vládla. Jak v minulosti, tak nyní je tedy vlajka území svázána se symbolikou vládnoucí politické strany a její trvanlivost je proto pouze relativní. (FB XVIII:4.)

660

- jm -

FEDERATIVNÍ STÁTY MIKRONÉSKÉ

Koncem roku 1978 došlo k reorganizaci správy dosavadního svěřeneckého území Tichomořských ostrovů USA poté, když se r. 1976 od území odtrhlo Společenství Severních Marian (viz Vexilogie č.24, str.358) a když se v průběhu roku 1978 dosavadní distrikty Palau a Marshallovy ostrovy rozhodly nezapojit se do připravovaných států mikronéských a zachovat si separátní statut (FB XVIII:1). Zbývající čtyři administrativní distrikty svěřeneckého území - Ponape, Truk, Yap a Kusaie - přijaly statut států sdružených do Federativních států mikronéských (Federated States of Micronesia). Zprávu o této státoprávní úpravě v dosavadním svěřeneckém území přinesl list Pacific Daily News ze 7.12. 1978 (34.Flaggenmitteilung), k vyhlášení federace došlo v r. 1979 a nový stát by měl plnou nezávislost získat v r. 1981. Podrobnosti státoprávních úprav v Pacifiku přinesl již 5. Vexilogický dopis.

Už v r. 1978 schválil tehdejší vysoký komisař Adrian P. Winkel opatření k přijetí vlajky nového státu. Ta poprvé zavlála 30.11.1978 vedle vlajky Spojených států amerických a Organizace spojených národů v hlavním městě Kolonia na Ponape. Velmi se podobá emblému bývalého svěřeneckého území a tvoří ji světlomodrý list stejného odstínu jako vlajka OSN a čtyři bílé pěticípé hvězdy umístěné ve vrcholcích imaginárního a na jeden vrchol postaveného čtverce, jehož střed leží ve středu listu. Všechny hvězdy směřují jedním cípem vždy od středu vlajky. Poměr šířky k délce vlajky je 10:19, průměr kružnice opsané každé hvězdě je roven pětině šířky listu. Čtyři hvězdy symbolizují na vlajce Federativních států mikronéských, vytvořené v říjnu 1978 zvláštním výborem Prozatímního Kongresu, čtyři federované státy (FB XVIII:4).

- jm -

MARSHALLOVY OSTROVY

Jedním z distrikтů bývalého svěřeneckého území Tichomořské ostrovy USA, který v lidovém hlasování odmítl ústavu připravovaných Federativních států mikronéských, jsou Marshallovy ostrovy. Jejich nezávislost nebo volné přidružení k USA by měly být vyhlášeny v r. 1981.

Dne 23.4.1979 přijalo nově zvolené Zákonodárné shromáždění ostrovů návrh Emalaina Kabuy na vlajku nového svěreneckého území, která byla poprvé vztyčena při příležitosti nástupu nové vlády 1.5.1979. Vlajku, jež byla vybrána z více než padesáti návrhů zúčastněných v soutěži, tvoří tmavě modrý list se dvěma kosými pruhy směrujícími z dolního rohu do horního cípu a vějířovitě se rozšiřujícími. Horní pruh je oranžový a dolní bílý. V žerďovém poli je umístěna velká bílá hvězda se 24 cípy. Jednotlivé cípy představují 24 municipalit souostrovi a čtyři větší cípy reprezentují čtyři největší obce (hlavní město Majuro, Wotji, Jaluit a Kwajalein). Větší cípy také svým umístěním připomínají kříž a křesťanskou víru ostrovyanů. Modrá barva listu symbolizuje Tichý oceán, oranžová bohatství ostrovů a udatnost jejich obyvatel, bílá pak jejich bystrost. Oba pruhy vedle sebe připomínají blízký rovník, jejich poloha na listu i rozšiřující se tvar vyjadřují hospodářský růst a vzestup životní úrovně na ostrovech. Poměr šířky vlajky k její délce je stanoven podle vlajky USA na 10:19. (FB XVIII:4.)

- jm -

ŘECKO

Ke změně své vlajky opětně přistoupila Řecká republika, která svým zákonem č. 851 z 22.12.1978 v podstatě obnovila platnost vlajky používané do r. 1975, kdy byla nahrazena vlajkou dosavadní (Vexilologie č. 21, str.294). Nový zákon stanoví, že "národní vlajka Řecka je modrá a bílá a tvoří ji devět vodorovných pruhů stejně šíře, střídavě modrých a bílých. V horním rohu listu blízko žerdi je na modrému poli, jehož šířka i délka se rovná trojnásobku šířky pruhu, bílý kříž". Poměr šířky vlajky k její délce je stanoven na 2:3, šířka pruhu na 1/9 šířky listu. Zákon nespecifikuje odstín modré barvy, všeobecně se však používá tmavší odstín modré odpovídající odstínu barvy listu dosavadní vlajky.(FB XVIII:3)

- jm -

KOMORY

Jak dokládají filmové materiály polské televize, byla v přechodném popřevratovém období od května do září 1979 užívána vlajka, která je od současné poněkud odlišná. Bílý islámský půlměsíc byl stejně orientován jako na vlajce současné,

tedy oběma růžky k dolnímu cípu, čtyři hvězdy však byly umístěny do obou rohů i cípů vlajky.
Není bez zajímavosti, že Komory vydaly nedávno poštovní známku, která ve svém jednoduchém grafickém pojetí vedle příslušných poštovních údajů (název země a hodnota) obsahuje národní barvy i emblém - v levé části zeleného pole je umístěn bílý půlměsíc, růžky orientovaný k pravému okraji známky a vpravo od něho jsou pod sebou serazeny čtyři hvězdy.

V.Pitucha, P.Fojtík

SRI LANKA

Teprve nyní se objevila ve vexilologické literatuře zpráva o tom, že 7.9.1978, v souvislosti s přijetím nové ústavy Sri Lanky, došlo k malé změně v kresbě listů bo na vlajce tohoto ostrovního státu. Zatímco předchozí kresba listů (z r. 1972) byla symetrická a jistým způsobem stylizovaná, je dnešní kresba bližší přirozenému vzhledu živých listů (FB 18, 1979: 2; 35-36).

1m

ETIÓPIE

Na etiopském velvyslanectví v Berlíně se trvale vyvěšuje etiopská trikolóra s barevným kruhovým etiopským znakem (byl vyobrazen ve Vexilologii č. 18, str. 230). Zřejmě tedy nedošlo v poslední době k žádným změnám znaku ani vlajky.

1m

AFGHÁNISTÁN

Dne 23.1.1980 proběhla našim tiskem zpráva o výzvě vlády obyvatelstvu podávat návrhy na novou afghánskou vlajku. Rozhodnutí změnit dosavadní vlajku bylo učiněno na lednovém společném zasedání politického byra ÚV LDSA a předsednictva Revoluční rady ADR a výrazně je snahu nového vedení vyhovět velké většině afghánských lidí, kteří na symbolu zavedeném dubnovou revolucí v r. 1978 postrádají tradiční barvu islámu - zelenou. Nová státní vlajka stejně jako nový státní znak Afghánistánu byly zavedeny 21.4.1980 při příležitosti 2. výročí afghánské revoluce. Podrobnosti přineseme v příštím čísle.

- jm -

ÍRÁN

Noviny Sovetskaja Rossija z 12. 2. 1980 přinesly informaci o schválení námětu nové státní vlajky íránské islámské republiky. Má ji opět tvořit tradiční trikolóra v podobě zeleného, bílého a červeného vodorovného pruhu. Centrální emblém však bude pozměněn. Objeví se půlměsíc a nápis "Alláh akbar!" (Alláh je veliký!), který bude lemován 22 hvězdami. Počet hvězd má připomínat 22. bahman, den vítězství íránské revoluce. Tuto podobu nové íránské vlajky potvrzuji i 50. Flaggenmitteilungen.

juk

SÝRIE

Zahraniční tisk ze 3.3.1980 přinesl zprávu, že syrský parlament zahájil na návrh prezidenta Háfize Asáda debatu o změně ústavního článku č. 6, který se týká vlajky, státního znaku a hymny Syrské arabské republiky. V dopise parlamentu prezident uvedl, že syrské výsostné znaky je nutné změnit na protest proti navázání diplomatických styků mezi Egyptem a Izraelem v rámci dohod z Camp Davidu. Novou státní vlajku schválilo Lidové shromáždění SAR 30.3. 1980 a Sýrie se jí vraci k symbolu bývalé Sjednocené arabské republiky, který byl užíván v letech 1958 - 1961. Státní vlajku Sýrie tedy nyní tvoří list se třemi vodorovnými pruhy, červeným, bílým a černým, a dvěma zelenými pěticípými hvězdami v prostředním bílém pruhu.

juk, jm

AFGHÁNISTÁN

Dne 21. 4. 1980 byla v Kábulu poprvé vztyčena nová afghánská státní vlajka. Opakuje barvy vlajek užívaných v zemi v letech 1974 - 78 a 1929 - 74, avšak tentokrát ve vodorovných pruzích - černém, červeném a zeleném. V horním rohu u žerdi je umístěn nový afghánský znak, položený na černý a červený pruh a zabírající z každého polovinu jeho šířky. Podle slov předsedy afghánské vlády B. Karmala je tato vlajka symbolem míru, svobody, sociální spravedlnosti, pokroku a rovnosti širokých lidových mas i jednoty afghánského lidu.

lm

VLAJKY SVOBODY

NOVÉ HEBRIDY

Politické soupeření mezi jednotlivými skupinami na Nových Hebridách zmíněné i ve 4. Vexilologickém dopise našlo svou odezvu i v navrhovaných vlajkách pro nezávislý stát, který by měl být na souostroví ustaven r. 1980. Obě soupeřící strany používají svých návrhů na hebridskou vlajku jako svých emblémů. Vlajku Strany spojenectví Efate Natatok tvoří tři vodorovné pruhy - světlemodrý, černý a světlemodrý - oddělené úzkými červenými proužky a doplněné v obou rozích i cípech bílou pěticípou hvězdou.

Autor vlajky a vůdce strany G.K. Kalsakau vysvětluje symboliku vlajky připomínkou krásy ostrovů (světlemodrá), odhadláni obyvatel chránit svou zemi (červená) a připomínkou domorodých obyvatel (černá). Čtyři hvězdy představují 4 okresy, na které je toto britsko-francouzské kondominium rozděleno.

Poněkud složitější vlajku používá strana Vanuaaku, která ve volbách 14.11.1979 získala 26 z 39 poslaneckých křesel v nově vytvořeném parlamentě a jejíž vůdce pastor Walter Lini sestavil novou vládu. Vlajka strany Vanuaaku (tj. domorodý název Nových Hebrid), má světle zelený svislý pruh u žerdi se stylizovanými symboly mužského a ženského prvku nad symbolem zahrady v oranžové barvě. V červené vlající části listu je hrotem ke svislému pruhu sahající černý klín. Černá barva představuje domácí obyvatelstvo, červená jeho krev a jednotu a zelená připomíná přírodní krásy země. Oficiální rozměry vlajky, která byla přijata 29.11.1977, jsou 96:116. (FM 025)

jm , pf

MONTSERRAT

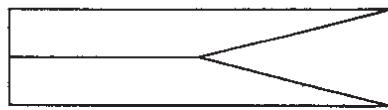
Na Světovém festivalu mládeže v Havani r. 1978 nastupovala při slavnostním zahájení montserratská delegace pod vlastní neoficiální vlajkou, jejíž barvy nám nejsou známy. Tvořil ji tmavý list se světlou siluetou ostrova uprostřed a nad ním umístěným nápisem MONTSERRAT.

- pf -

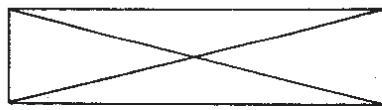
MADEIRA

Jako separatistická vlajka na Madeiře je podle informací ve 44. Flaggenmitteilung uváděna vlajka tvořená třemi svislými

TYPY PRAPORKŮ POLSKÉHO JEZDECTVA

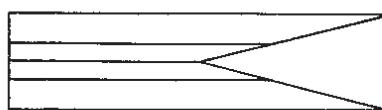
TYP I

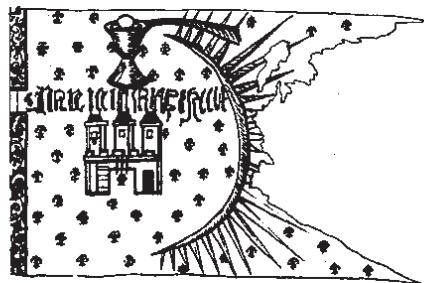
TYP II

TYP III

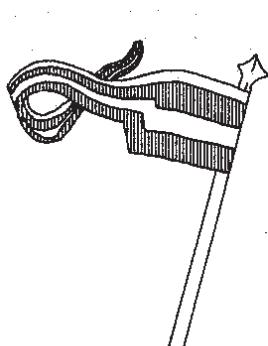
TYP IV

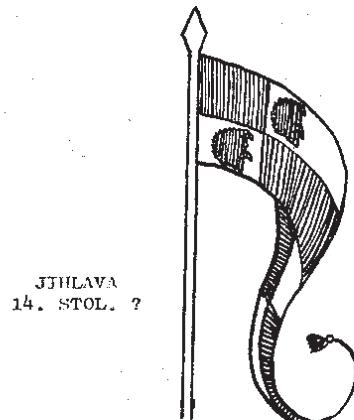
STARÉ MĚSTO PRAŽSKÉ
PŘED R. 1477

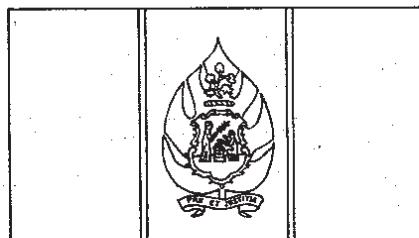
STARÉ MĚSTO PRAŽSKÉ
1477

BRNO
1509 (resp. 1477)

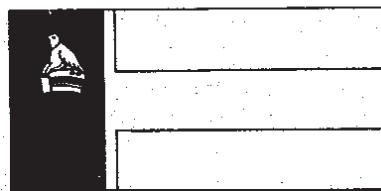
JIHLAVA
14. STOL. ?

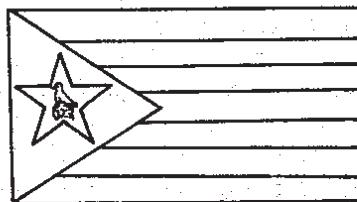
SVATÝ VINCENC

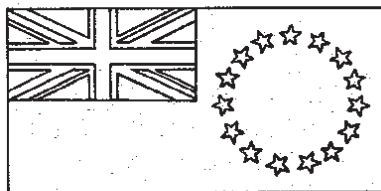
SVATÝ VINCENC

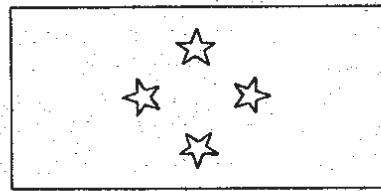
ZIMBABWE - RHODESIE

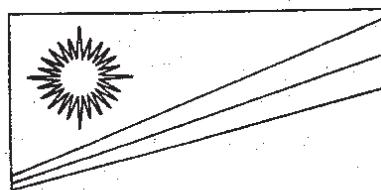
ZIMBABWE

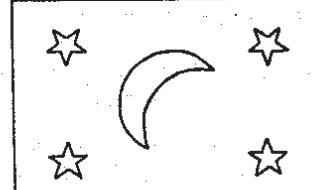
COOKOVY OSTROVY

FEDERATIVNÍ STÁTY
MIKRONÉSKÉ

MARSHALLOVY OSTROVY

KOMORY

pruhy - modrým, žlutým a modrým - s červeným portugalským křížem Kristova řádu a bílým jednoduchým křížem uprostřed žlutého pruhu. Zatím však nemáme potvrzenou její oficiální platnost, ani platnost vlajky, kterou jsme uvedli na str. 386 Vexilogie č. 25.

- jm -

PORTORIKO

Kresba emblému na vlajce Lidově demokratické strany Portorika, uveřejněné ve Vexilogii č. 25, s.379, je chybná. Ve středu vlajky není celá postava, ale jen silueta hlavy muže v domorodém slamáku, pavé.

W.S.

NOVÉ STÁTNÍ ZNAKY

VENDA

Třetí jihoafrický bantustan - Venda - získal 13.9.1979 plnou "nezávislost". Dosavadní symboly bantustanu se staly symboly "státními". Vlajka vyobrazená a popsaná ve Vexilogii č.24 str.350 a 354) má své barvy, údajně spojené s "kultem předků", odvozeny od barev korálků používaných lidem Vendy (Flagmaster 28).

Při příležitosti vyhlášení "nezávislosti" byla vydána série poštovních známek, která mj. přináší i vyobrazení vendského znaku, dosud známého jen z neúplných slovních informací (Vexilogie 24, s.355).

Znak je tvořen zeleným, zlatě lemovaným štítem a uprostřed nese zlatou hlavu slona (čelní pohled). Štít je umístěn na zeleném pažitu a je podpírán z obou stran slony v přirozených barvách. Pod štítem je na oranžové stuze černý nápis SHUMELA VENDA (Snažit se vždy pro Vendu). Nad štítem spočívá na zlatozelené točenici hnědý kmenový buben "ngoma".

- pf -

SEVERNÍ AUSTRÁLIE

Ve Vexilogii č. 35, str. 594 jsme otiskli informaci o vlajce dosavadního Severního teritoria Australského svazu, které se 1.7.1979 mělo stát plnoprávním spolkovým státem (což však zatím není potvrzeno). Vedle vlajky přijalo 1.8. 1978 Severní teritorium i vlastní znak, jehož štít okrové barvy nese kresby domorodců ze skal v Arnhemské zemi, zpo-

dobňující ženu se stylizovanou anatomickou kresbou, stojící mezi dvěma symboly, kterých středoastralskí domorodci používají pro označení taboriště a cest. Obraz ženy, převzatý z výzdoby jeskyně Deaf Adder, je bílý s černými konturami, kresba symbolů je bílá. Jako klenot znaku slouží orel klinoocasý (*Aquila audax*) sedící na přílbě s přikrývadly. V pařátech drží okrový a bílý domorodý kultovní kámen zvaný "tjurunga". Štítonoši jsou dva klokani rudi (*Macropus rufus*) - vedle orla klinoocasého další národní symboly Severní Austrálie z živočišné říše - pravý z nich drží sámotek pavouka rodu *Lambis chirarga* a levý lasturu mlže *Corculum cordissa*, který se hojně vyskytuje na severoastralském pobřeží. Dvě snítky Sturtovy pouštní růže, národní květiny Severní Austrálie, rámuji štit znaku.
Autorem znaku je australský výtvarník Robert Ingpen, určité úpravy provedla londýnská College of Arms, která návrh doplnila o želený pažit, na kterém stojí klokani a z něhož růže vyrůstají. (FB XVIII:4)

- jm -

RWANDA

Oficiální popis rwandských státních symbolů (v případě státního znaku opět dost nesrozumitelný) je obsažen v první hlavě ("O republice"), čl.3 nové rwandské ústavy, přijaté 20.12.1978 a nahrazující stávající ústavu z roku 1962. Z popisu je patrné, že se státní symboly nezměnily. Ve rwandské ústavě, jako ostatně ve většině frankofonních zemí Afriky, se nevyskytuje pojem "státní znak", ale hovoří se jen o "státní pečeti". "Národní vlajka je tvořena od žerdi barvami červenou, žlutou a zelenou, žlutý pruh nese uprostřed písmeno R barvy černé.

Heslo republiky zní: Svoboda, spolupráce, pokrok (Liberté, coopération, progrès).

Počet republiky je tvořena ideogramy holubice a olivovníku, motyky a nože, luku a šípu, symbolizujícími společně mír, práci a obranu demokratických svobod, tak jako nápis jména a hesla republiky, společně napsaný na dvou praporech v národních barvách a umístěných proti sobě." Pro pojem "núž" je ve francouzském textu užito slova "la serpette", což doslova znamená "žabku" čili zahradnický nůž se zahnutým ostřím. (Afrigue contemporaine č.104/1979, s.23)

-pf-

TOGO

Na konzulátu Tožské republiky v Hamburku se užívá státní znak bez vnějšího zeleného štitu. Jsou zde tedy jen dva odvrácení lvi s luky, strážící kůži s písmeny RT a ozdobenou vlajkami a stuhou s heslem "Práce, svoboda, vlast". Stejná podoba znaku se používá i na úředních papírech.

-pf-

SSSR

Dne 31.3.1980 schválilo prezidium Nejvyššího sovětu SSSR svým výnosem usnesení o státním znaku SSSR v jeho dosavadní podobě. Znak je symbolem nerozborného svazku dělníků, rolníků a inteligence, symbolem přátelství všech národů a národností země, státní jednoty sovětského lidu budujícího komunismus. (Rudé právo z 1.4.1980)

- jm -

VEXILOLOGICKÉ ZAJÍMAVOSTI

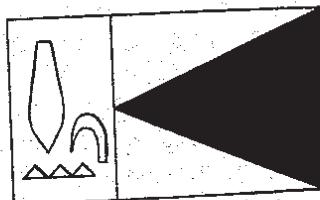
SYMBOLY BIFEŠSKÉHO KRÁLOVSTVÍ

Edward Schafer, úředník ze Saint Louis v americkém státě Missouri, se stal v r. 1964 králem nevelkého afrického kmene Bifeš (Bifféche). Na tuto neobvyklou událost se brzy zapomnělo, avšak Schafer už přes 10 let rádne vykonává funkci monarchy a vládne skupině Afričanů, které nikdy neviděl. Se svými poddanými jedná pomocí dopisů a telefonicky (zprostředkovatelem telefonických hovorů je jeden křestanský misionář žijící v Senegalu). E.Schafer tvrdí, že mu ministerstvo zahraničí USA a Vatikán přiznaly plnou moc, a tak se na oficiálních dokumentech objevují slova "jeho královské veličenstvo, Edvard I., s pomocí boží krále Bifešska".

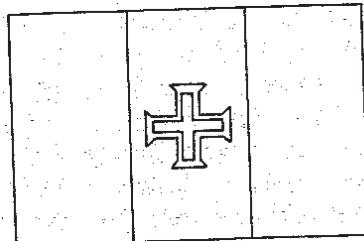
Vše začalo v době, kdy byl přestěhován na dosud neobdělávanou půdu ležící v deltě Senegalu bifešský kmen čítající 55 osob. Experiment se nezdářil a životní úroveň kmene se stala kritickou. O tom se dozvěděla Henrietta Bulusová ze Saint Louis během návštěvy Senegalu v r. 1963. Po návratu do své vlasti vytvořila Výbor pro záležitosti bifešského kmene a začala shromažďovat prostředky na podporu kmene. Jedním z jejich známých byl Edward Schafer, který se nejvíce zasloužil o popularizaci činnosti Výboru, a byl proto zvolen jeho předsedou. V té době vláda Senegalu odmítla kmenu poskytnout slíbenou částku 15 000 dolarů,

NOVÉ HEBRIDY
(EFATE NATATOK)

NOVÉ HEBRIDY
(VANUAAKU)

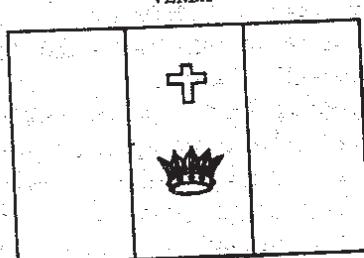
MADEIRA

SEVERNÍ AUSTRÁLIE

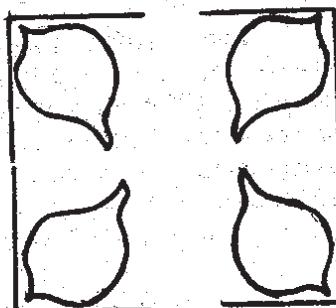
VENDA

BIFEŠKO

LIDOVĚ DEMOKRATICKÁ STRANA
PORTORIKA

SRI LANKA
(VÝŘEZ)

a tak kmene očekávalo vydání od Senegalu. Ztrátu neúrodného kusu země (8 km^2) i hrstky obyvatel vzala senegalská vláda ihostejně na vědomí. V Bifešsku byla vyhlášena monarchie a na radu francouzského misionáře Jeana Vasta byl králem zvolen Schafer jako osoba, která bifešskému kmenu nejvíce pomohla. Schafer brzy dostal ke svému údruvu tradiční vládní atributy: kožku antilopy kudu, dvě zdobené nádoby z tykve a sáček rýže.

Saintlouiský úředník začal cílevědomě pomáhat svým poddaným. Nechal si poslat vzorky půdy obdělávané kmensem a požádal o jejich chemický rozbor. Výsledky analýzy předal odborníkům, kteří doporučili nejvhodnější druhy plevelu a systém zavlažování. Brzy se životní úroveň kmene zlepšila a počet obyvatel království vzrostl na 150.

Ve stejnou dobu Schafer navrhl státní vlajku. Tu tvorí tři svislé pruhy tmavě modré, bílé a tmavě modré, korunu a křížem na bílém pruhu. Státním znakem se stal zlatá dvouhlavá orlice nesoucí na hrudi hnědý štit nesoucí nad hlavou zlatou korunu (přesné detaily štítu jsou autoru článku známy). Dynastický erb je tvořen ovečkou nesoucí malou vlajku. Království má i vlastní hymnu. Na Schaferovu žádost ji složil Alfonso d'Artega z římského symfonického orchestru.

(Přeložil abr)

J. Kurasov

Literatura: Przekrój, Warszawa 1975, č. 1591 (5.10.).
Za rubežem, Moskva 1975, č. 25.

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

W.Cramptons: The Observer's Book of Flags. London (F. Warne) 1979. 190 str., cena 1,25 liber.

Nové vydání známé kapesní vexilogické příručky, vycházející od r. 1959 v autorství I.O.Evanse, se objevuje r. 1979 ve zcela novém zpracování ředitele britského Flag Instituta a vydavatele Flagmasteru W.G. Cramptona. Je třeba ocenit přehlednou úpravu textové části, v níž najdeme řadu historicko-geografických údajů a maximální aktuálnost: v knížce jsou obsaženy i změny, k nimž došlo v r. 1979 (Kambodža, Sv.Lucie). Ze zajímavostí uvedeme, že modré služební vlajky Belize a Gibraltaru jsou klasifikovány jako vlajky užívané na moři, kdežto tzv. národní vlajky těchto zemí se označují za vlajky užívané na pevnině. Obdobné je to s modrou

služební vlajkou Nových Hebrid, obsahující badge s názvem New Hebrides, která je zařazena mezi vlajky užívané na moři, zatímco na ostrovech se vyvěšují vedle sebe vlajky britská a francouzská. Montserratská vlajka má badge s bílým kruhovým polem (podobně i Gibraltar).

lm

VLAGGEN

Nizozemský vexilolog Anton Jansen z Haagu, až dosud redaktor časopisu Vexilla Nostra, založil v minulém roce nové vexilogické periodikum nazvané Vlaggen. První číslo vyšlo pro září - říjen 1979, druhé pro listopad - prosinec 1979; jejich obsahem byl materiál, který měl A.Jansen připraven pro č.104 a 105 zpravodaje Vexilla Nostra. Zpravodaj Vexilla Nostra nyní přenesl svou redakci do Utrechtu, kde vyšlo dvojčíslo 104 - 105, jímž byl ukončen 14.ročník (1979) tohoto periodika nizozemské vexilogické společnosti.

lm

VEXILLA ITALICA

Italský vexilogický časopis Vexilla Italica končí 6.ročníkem (1979) svou existenci.

lm

NÁŠ VEXILOLOGICKÝ KLUB

Šedesáté výročí vzniku československé vlajky si připoměl náš Vexilogický klub i svou devátou výroční členeskou schůzí, která se symbolicky sešla v předvečer tohoto slavného výročí, tj. 29.března 1980 v prostorech kulturního střediska OKD Praha 3, Na chmelnici. Výroční schůze se zúčastnilo 21 členů klubu a 1 host, přičemž výboru svou neúčast omluvilo 5 našich kolegů; jako vždy převažovali mimopražští vexilogové.

V úvodním slově připoměl předseda dr. Mucha již osmilétou historii klubu, instituce jediné toho druhu v republice a první v socialistických státech. Zároveň seznámil přítomné s plánem činnosti klubu na rok 1980.

Ten úzce navazuje na výsledky desažené v roce 1979, které ve své zprávě zhodnotil jednatel výboru P. Pejcha. Hlavní činnost klubu i v uplynulém roce spočívala ve vydávání klubového zpravodaje Vexilogie. V minulém roce bylo připraveno do tisku, vydáno a expedováno 5 čísel Vexilogie.

gie 1979. Kromě toho byla začátkem roku rozeslána čísla 28 - 30, a tak se podařilo vyrovnat schodek z roku 1978, který vznikl pro poruchu offsetového stroje v OKD Praha 3. Dále výbor připravil a rozesíal autorský a předmětový rejstřík čísel 21 - 35. Ten však zatím nedostali ti členové klubu, kteří nezaslali vyplněné evidenční listky, stejně jako dosud postrádají tradiční Vexilogický dopis č. 5. Obě tiskoviny obdrží až po zaslání těchto listů.

Výbor klubu totiž v průběhu roku připravil a rozesíal nové evidenční listky, s jejichž pomocí byly aktualizovány adresy a další údaje o členech klubu, v neposlední řadě i zájmy o specializovaná odvětví vexilogického bádání. Řada členů si však význam této akce plně neuvědomila, takže výbor byl nucen ji opakovat, jeho práce tím byla ztěžována a jeho úsilí odváděno od důležitější činnosti v oblasti vlastního vexilogického výzkumu.

Po přednesení zprávy hospodáře se řízení schúze ujal dr. Picha a navrhl plénu obě přednesené zprávy schválit a odstupujícímu výboru udělit absolvitorium. Jeho návrh byl jednomyslně přijat a zároveň byl zvolen výbor klubu na příští volební období, který bude pracovat v následujícím složení: Dr. Ludvík Mucha, CSc., Dr. Zbyšek Svoboda, Ing. Jaroslav Martykán, Pavel Pejcha, Milon Purš, Pavel Fojtík, Ing. Aleš Brožek a Ing. Michael Kroupa.

Po skončení organizační části výroční schúze vystoupili se svými odbornými přednáškami dr. Svoboda a dr. Mucha na téma "60 let československé státní vlajky". Fundovaná a zasvěcená vystoupení těchto předních československých vexilogů byla vyslechnuta přítomnými s mimořádnou pozorností a vzbudila široký zájem a bohatou diskusi.

Devátá výroční členská schúze klubu měla velmi dobrou odbornou úroveň a svým průběhem důstojně vzpomenula 60 let existence naší státní vlajky.

- jm -

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilogického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen pouze členům klubu. Toto číslo připravili ing. J. Martykán, dr. L. Mucha a ing. A. Brožek. Výtvarně spolupracovali ing. M. Kroupa a P. Fojtík, L. Mucha ml., mapu nakreslil ing. M. Kroupa.

Duben 1980